

שיפור הניהול-העצמי של מחלות כרוניות באמצעות מערכת מידע אינטרנטית אינטראקטיבית

Improvement of Self Management of Chronic Diseases by using an Interactive Web Based Information System

פרופ' סנונית שהם, פרופ' דב תאני, הדר רונן

הקדמה

מגמה רחבה בעולם הרפואה כיום היא העצמת החולה ללקיחת אחריות על מצבו הרפואי. לשם כך החולה זקוק למידע רלוונטי. אך ידע בלבד אינו מספיק כדי ליצור אצלו מוטיבציה פנימית לשינוי הרגלים בריאותיים. במחקר זה אנו טוענים כי האופן בו המידע מועבר לחולה, במהלך שימוש במערכת מידע רפואי אינטרנטית עשוי להשפיע הן על הבנת המידע הרפואי והן על מידת המוטיבציה ליישם את ההמלצה הרפואית.

במחקר זה אנו מציעים פידבק ייחודי שמטרתו לעודד את החולה לעבור ממצב של "התנהגות פאסיבית" לגבי מחלתו ל"התנהגות אקטיבית". ומכאן להעצמת החולה בנוגע לאפשרות ניהול-עצמי של מחלתו.

אנו קוראים לפידבק: פידבק ויזואלי-אישי-אינטראקטיבי. Visual Personal Interactive Feedback (VPI Feedback).

מחקר זה מציג מודל עקרוני, אשר ניתן ליישמו בהתאמה עיצובית-גרפית, למערכות שונות, המכילות מידע רפואי אישי אודות מחלות כרוניות שונות ומצב בריאותי.

מערכת המידע האישי המוצעת על ידינו הינה מערכת אינטרנטית. לנגישותה בכל שעות היממה ומכל מקום יש חשיבות רבה. היבט אחד של נגישות זו הוא עצמאות והיעדר תלות המשתמש בזמינותו של הצוות הרפואי. מכיוון שאחת המטרות המרכזיות במחקר, הינה העצמת החולה הכרוני והענקת תחושת 'מסוגלות-עצמית' ללקיחת אחריות – היכולת שלו לגשת אל המידע הרפואי האישי ולפעול בצורה אינטראקטיבית-לימודית על מידע זה, ללא נוכחות או תלות באחרים מהווה נדבך משמעותי בתחושת השליטה של החולה.

עיצוב פידבק ויזואלי-אישי-אינטראקטיבי במערכת מידע אינטרנטית

במחקר זה אנו מתמקדים במחלות כרוניות הניתנות לניהול-עצמי על ידי תזונה נכונה (סכרת, יתר לחץ דם וכדומה).

המערכת תאפשר לחולה לנהל יומן-אכילה יומי ובמקביל להזין לתוכה מידע אישי של מדידות עצמיות. ייחודה של המערכת הוא התוספת הויזואלית-אינטראקטיבית: החולים יוכלו להפעיל מניפולציה על המידע שהתאסף, למשל לבחור בדיעבד פריט מזון שונה מזה שבחרו בתפריטם האישי ביום מסוים וללמוד מה היה לחץ הדם או רמת הסוכר בדם לו היו בוחרים פריט זה. (What if manipulation).

תצוגת הקשר בין פריט המזון למצב הרפואי הינה ויזואלית ולא טקסטואלית. מיידיות הפידבק מאפשרת "משחק" בפריטים שונים ומשפיעה על חווית למידה משמעותית.

עריכת המניפולציה על המידע האישי של החולה מאפשרת לחולה ללמוד כלל רפואי עקרוני, מתוך המקרה הפרטי שלו, ולא להיפך.

שיטת מחקר:

המחקר בודק את יצירת המוטיבציה לפעולה והעמדות לשינויים התנהגותיים לאורך זמן, תוך שימוש ב 2 פרדיגמות: כמותית + איכותנית (Mix Method) – ובמספר שיטות מחקר - ניסוי מבוקר, שאלון, תיעוד הפעילות בממשק (Log File) וניתוחה, מעקב אינטרנטי אחרי הפעילות במערכת, ביצוע תצפית, וראיון עמדות.

אוכלוסיה:

קבוצות חולים במחלה כרונית הניתנת לניטור עצמי ביתי, ומצבם הבריאותי מושפע מתזונה נכונה. המערכת תפנה לאוכלוסיה של חולים במחלות אלה, אך בד בבד אנו מעוניינים להרחיב את אוכלוסיית המחקר גם לתחום של מניעת המחלות הללו על ידי פיתוח המודעות לקשר בין תזונה לסימפטומים של מחלות אלה, בהיבט של חינוך וקידום בריאות לאוכלוסיה שאינה מאובחנת כחולה.